

حقوق بشر و سازمان های بین المللی

تألیف:

دکتر علیرضا ابراهیمی

استادیار دانشگاه قم

مجمع علمی و فرهنگی مجد

عنوان و نام پدیدآور	حقوق بشر و سازمان‌های بین‌المللی
مشخصات نشر	تهران: مجد، ۱۳۹۳.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۱۹۳-۳۳۱-۸
وضعیت فهرست‌نویسی	فپای مختصر
یادداشت	این مدرک در آدرس http://opac.majd.ir قابل دسترسی است.
شماره کتابشناسی ملی	۳۷۶۹۶۸۳

هرگونه تکثیر کامل یا قسمتی از کتاب بدون اجازه پدیدآورنده، یا ناشر خلاف قانون، شرع و اخلاق است.
موارد تخلف را به دفتر مرکزی و مجله گزارش فرماید.

حقوق بشر و سازمان‌های بین‌المللی

تألیف: دکتر علیرضا ابراهیمی

انتشارات مجد

چاپ اول: ۱۳۹۴ تعداد: ۵۰۰ نسخه

حق چاپ محفوظ و منحصر «مجد» است.

دفتر مرکزی:

تهران، خیابان ۱۲ فروردین، تقاطع خیابان وحید نظری، پلاک ۱۰۸

تلفن و دورنگار: ۶۶۴۹۵۰۳۲ - ۶۶۴۰۹۴۲۲ - ۶۶۴۹۳۳۸۶

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۹۳-۳۳۱-۸

ISBN: 978-600-193-331-8

شعبه فروردین: خیابان ۱۲ فروردین، مقابل تعزیرات، پلاک ۲۸۳، طبقه دوم تلفن: ۶۶۴۹۰۹۹۸

شعبه اردیبهشت: خیابان اردیبهشت (متری جاوید)، تقاطع شهدای زاهدان مری، پلاک ۵۷ تلفن: ۶۶۴۸۶۸۷۴

شعبه یزد: خیابان فرخی یزدی، مجتمع تجاری شقایق، طبقه هم کف - تلفن: ۳۶۲۶۸۶۷۰ ۳۵

www.majdlaw.ir

E-mail: majdlaw92@gmail.com

سیستم اشتراک پذیری «مجد»:

ارسال پیامک حاوی نام و نام خانوادگی و شغل (در صورت تمایل) به شماره ۳۰۰۰۸۷۷۶۲۷

فصلنامه حقوقی مجد با ارائه مقالات اساتید مبرز حقوق کشور بطور منظم منتشر می‌شود.

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۷
مقدمه.....	۱۱
بخش اول: تداوم صلاحیت انحصاری دولتها در حمایت از حقوق بشر.....	۴۵
فصل اول: وساطت اجباری دولت.....	۵۷
۱. در نهاد حمایت دیپلماتیک.....	۶۲
۲. از طریق حقوق قراردادی.....	۹۷
فصل دوم: رضایت دولت در پذیرش مقررات حمایتی.....	۱۱۰
۱. مداخله دولت در تهیه مقررات (بند ۷ ماده ۲ منشور).....	۱۱۳
۲. اجرای مقررات حمایتی.....	۱۱۸
بخش دوم: استقرار مکانیزم های بین المللی حمایت از حقوق بشر.....	۱۴۷
فصل اول: جزئی بودن سیستم سازمانهای بین المللی در حمایت از حقوق بشر.....	۱۶۰
۱. مقررات جهانی.....	۱۷۱
۲. تلاشهای منطقه ای.....	۱۹۲
فصل دوم: ضمانت اجراهای ناقص.....	۱۹۹
۱. بررسی حقوق بین الملل کیفری.....	۱۹۹
۲. مشکل دستیابی افراد به مراجع قضایی بین المللی در مسائل مربوط به حقوق بشر.....	۲۱۳
مسئولیت جامعه بین المللی و مداخله سازمانهای بین المللی غیردولتی.....	۲۲۰
ضمائم.....	۲۳۳
منابع.....	۲۴۱

پیشگفتار

از منظر حقوق عمومی، حقوق اساسی را از آن روی اساسی نامیده‌اند که از رابطه‌ای بنیادین، اساسی و اصیل سخن می‌گوید؛ رابطه‌ای که یک طرف با همه قوا و صلاحیت‌ها و با اقتدار به نام قانون بر آریکه نشسته است و طرف دیگر با تمام استعدادها و خلاقیت‌ها به این دلیل که باید مطیع قانون باشد، در رتبه تابع قرار دارد.

در اواخر قرن هجده میلادی و ابتدای قرن نوزدهم که تجارت برده در افکار عمومی و سپس در موازین بین‌المللی امری مذموم جلوه‌گر شد و آنگاه که شعله‌های امید آزادی، حیات و حقوق بشر با تشکیل جامعه ملل و حقوق آزادی، برابری، برادری و همبستگی در سازمان ملل متحد به رسمیت شناخته شد، دیگر آن سخن کهنه سافل بودن رتبه انسان در مقابل قدرت بی‌چون و چرا، از صفحه روابط بین‌الملل رخت بریست و منشور ملل متحد در مقدمه خود بر شأن و منزلت انسان تأکید کرده و در ماده دوم خود از حیطه صلاحیت ملی و حقوق بشر سخن به میان آورد.

امروزه که هزاران سازمان بین‌المللی دولتی و غیردولتی در سرتاسر جهان به فعالیت‌های گوناگون مشغول هستند و برای مثال نزدیک به سیصد سازمان بین‌المللی دولتی در قلمرو امور اقتصادی فعالیت می‌کنند، جای پرسش است که آیا سازمان‌های بین‌المللی تضمین‌کننده حقوق بشر هستند یا تضییع‌کننده آنها؟ و اگر سازمان‌های بین‌المللی حامی حقوق بشرند، چه رابطه‌ای با دولت‌ها دارند، دولت‌هایی که هنوز اقتدار و صلاحیت خویش را حفظ کرده‌اند.

آیا حاکمیت دولت‌ها هنوز امری بسیط است و یا با پدید آمدن حد و حدودی برای آن شکافی در درونش ایجاد شده است؟ آیا این تحولات آغاز حرکتی به سوی جامعه جهانی واحد است؟ و آیا در حال حرکت به سوی

جامعه سازمان یافته و نظم یافته^۱ هستیم؟ مکانیزم های پدیدار شده برای حمایت بین المللی از حقوق بشر، موضوع حقوق بشر را تا چه حد در قلمرو حقوق بین المللی وارد کرده است؟ آیا فرد تابع حقیقی و اصیل حقوق بین الملل قلمداد می شود؟

اینها پرسش هایی است که در عرصه تکالیف و مسئولیت دولت ها و سازمان های بین المللی مطرح می شوند که می بایست تا آنجا که ممکن است به آنها پاسخ داده شود.

در مقدمه این کتاب، به سیر تحول عوامل مؤثر در حمایت از حقوق بشر و همچنین انواع حمایت هایی که دهه های اخیر جهت حمایت از حقوق بشر صورت گرفته است، اشاره خواهیم کرد و سپس با بررسی حمایت دیپلماتیک و آیین های حمایتی، به مسئله نهادینه کردن حمایت بین المللی از حقوق بشر و مداخلات جدید سازمان های بین المللی خواهیم پرداخت. سپس شکل هایی از حمایت های جهانی و منطقه ای را بیان می کنیم و به نقش و جایگاه قواعد آمره بین المللی توجه می کنیم.

با روشن شدن حدود موضوع تحقیق، در قسمت اول کتاب، سیر منطقی مطالعه را به مصادیق کلی بحث که تداوم صلاحیت انحصاری دولت ها در حمایت از حقوق بشر است اختصاص داده ایم و سعی کرده ایم نشان دهیم که دولت ها خواهان حاکمیت مطلق بلامنازع خویش در همه عرصه ها حتی در عرصه حقوق بشر هستند تا آنجا که در موارد نقض حقوق بشر، سعی فراوان دارند تا توجیهی مورد پسند حقوق بین الملل ارائه دهند؛ با این هدف که علاوه بر رفع مسئولیت بین المللی، از حاکمیت خویش دفاع کنند.

در قسمت دوم کتاب به این مطلب خواهیم پرداخت که آیا با استقرار مکانیزم های بین المللی حمایت از حقوق بشر، در حاکمیت و صلاحیت دولت ها شکافی ایجاد شده است یا خیر؟ هر چند مکانیزم های بین المللی مستقر شده

هنوز صلاحیت انحصاری دولت‌ها را به صورت کامل از میان نبرده است، جزئی بودن سیستم سازمان‌های بین‌المللی در حمایت از حقوق بشر و نقص اساسی ضمانت اجرای ناقص، تا چه میزان در دستیابی افراد به مراجع قضایی بین‌المللی مشکل ایجاد کرده است.

از این رو مفهوم مسئولیت متقابل مورد ادعای این پژوهش به ثمر می‌نشیند و در نتیجه‌گیری نهایی عملکرد سازمان‌های بین‌المللی غیردولتی نظیر صلیب سرخ جهانی مؤید مدعی قرار می‌گیرد.

در آخر لازم است از راهنمایی‌های استاد حقوق بین‌الملل جناب آقای دکتر هدایت الله فلسفی در این اثر تقدیر و تشکر به عمل آید.